

ACTUEEL

De vele vragen bij genderdysforie

Genderdysforie, transeksualiteit: hoewel nooit helemaal weggeweest, heeft het onderwerp recent weer aan urgentie gewonnen, ook in de kerken. Moet je accepteren dat God je als man of vrouw geschapen heeft?

tekst Theo Boer, beeld SXC

Het wisselen van 'gender-rollen' beperkt zich soms tot het willen dragen van kleding van het andere geslacht.

BNN besteedde er in *Je zal het maar hebben* enkele keren aandacht aan. Eén Vandaag deed hetzelfde: 'De zevenjarige jongen Joey weet dat er iets niet met hem klopt. Hij is een meisje in een jongenslichaam.' Een jaar geleden maakte Arie Boomsma bij de KRO de televisieserie *Hij is een zij*.

Zelfs de EO heeft, blijkens een artikel in hun jongerenblad, dit vocabulaire overgenomen: 'Meisje is geboren in een jongenslichaam.'

Ikzelf heb in een maand tijd over dit onderwerp drie verschillende vragen om assistentie gekregen. 'Onze zoon gebruikt hormonen om de overgang naar vrouw-zijn te maken. Wat vindt u daarvan als christelijk ethicus?'

Laat ik eerst iets zeggen over de termen. Het komt regelmatig voor dat iemand zich moeilijk kan identificeren met zijn (biologische) geslacht: genderdysforie. Mensen verlangen ernaar de 'rol' van het andere geslacht te spelen en kunnen een afkeer hebben van de eigen geslachtskenmerken.

Als deze genderdysforie niet in de richting van één geslacht wijst - mensen voelen zich niet helemaal man en niet helemaal vrouw en wisselen bijvoorbeeld van rollen - dan spreken we van transgenders.

Is de genderdysforie langdurig en intensief, dan kan het zijn dat iemand kiest voor een traject van aanpassing van de geslachtskenmerken in de richting van het beleefde geslacht. In dat geval spreken we van transeksualiteit.

In een aantal gevallen (maar lang niet altijd) wordt besloten om met hormoontherapie en uiteindelijk een operatie zo compleet mogelijk 'van geslacht te wisselen'. Het kan ook zijn dat iemand niet zo ver gaat dat hij zich transeksueel noemt maar toch bepaalde uiterlijke geslachtskenmerken wenst te wijzigen.

Hoe moeilijk ook om hier wat zinvol over te zeggen, een paar piketpaaltjes. Ten eerste: wat je ook van genderdysforie vindt, het gaat om een kwestie die door zowel de betrokkenen als door vele experts als echt,

ingrijpend en nijpend wordt gezien.

Sommigen (zoals arts en neurobioloog Dick Swaab) betogen dat genderdysforie kan worden teruggevonden op foto's van de hersenen.

Dit sluit overigens niet uit dat genderdysforie een gevolg kan zijn van familiale of ontwikkelingspsychologische factoren: de hersenen kunnen de ontwikkeling van de psyche immers ook volgen.

Het sluit evenmin uit dat de situatie zich met of zonder psychologische of spirituele hulp op termijn weer wijzigt - dat iemand leert leven met genderdysforie of weer komt tot een grotere acceptatie van het eigen biologische geslacht.

Een medische ingreep bij genderdysforie ondervindt nogal wat weerstand. Sommigen betogen dat iemand zich op die manier op een tragische en zelfdestructieve wijze voor de gek houdt.

Maar hoe dan ook: de nood is echt hoog. Het gaat niet over mensen die 'wel eens wat anders willen' en 'zich maar niet moeten aanstellen'. Hoewel sommigen met genderdysforie het spreken in termen van een 'stoornis' om begrijpelijke redenen afwijzen - dat is ook de reden waarom die term in de nieuwste versie van het psychiatrische handboek DSM komt te vervallen -, zijn er maar weinigen die zullen zeggen dat genderdysforie een probleemloze variatie op al aanwezige identiteiten is. Dat geldt des te meer wanneer er medische ingrepen nodig worden geacht.

Ingreep

Overigens is allerm minst gezegd dat medische ingreep de aangewezen oplossing is. Lang niet iedereen heeft een even sterke vorm van genderdysforie. Ook moet je er rekening mee houden dat iemand ermee leert leven of dat de stoornis op termijn in belang afneemt. Daar komt bij dat op het terrein van seksuele- en genderidentiteit tot en met de puberteit sowieso alles in beweging is.

Zo is ook bekend - ander terrein, dat wel - dat veel jon-

geren tijdelijk met homoseksuele gevoelens te maken hebben. Genderteams gaan niet over één nacht ijs; mensen met genderdysforie die een transitietraject wensen in te zetten, krijgen in eerste instantie alleen puberteitsremmers toegediend en gaan pas later over op veel ingrijpender hormoontoediening. Niettemin wordt zelfs met die puberteitsremmers wel degelijk een wissel omgezet. Hoe verder je die weg op gaat, hoe moeilijker een eventuele weg terug.

Schepping

Genderdysforie heeft voor velen ook een theologische kant: zou je het geslacht niet moeten accepteren waarin je geboren bent? Heeft God je niet als man of als vrouw geschapen? Ik neig ernaar dit bezwaar serieus te nemen. Iemand met genderdysforie mag naar mijn diepe overtuiging, met Gods hulp, proberen de weg naar acceptatie van het eigen geslacht te vinden.

Maar tegelijk sluit degene die belijdt dat God ons als man of vrouw geschapen heeft, niet uit dat er ook op dit terrein handicaps en stoornissen kunnen voorkomen. De vraag is dan wel of hormonen en een operatie niet teveel nadelen hebben. Een gewoon seksueel leven en langs natuurlijke weg kinderen krijgen worden er onmogelijk door.

Dikwijls blijft het lichaam strijden tegen ingrepen en iemand blijft levenslang van extra hormonen afhankelijk. Sommigen krijgen spijt, niet van de genderdysforie maar wel van de transitie. Bovendien zal de optie van een transitie en de vele verhalen hierover sommigen een fuik binnenjagen: 'Wellicht zit ook ik in een verkeerd lichaam!'

Vanuit de christelijke gemeente zou ik zeggen: wachten, geduld uitoefenen, kijken naar de alternatieven, geen vroegtijdige operatie, en vooral: dit alles biddend doen en de betrokkene door dik en dun trouw blijven.

Mocht iemand uiteindelijk kiezen voor de transitie, dan ben ik ervan overtuigd dat er een moment komt waarop de tegenstemmen moeten zwijgen.

Alles beter dan de verstoting, waartoe ook christenen helaas maar al te vaak zijn overgegaan.

Theo Boer is Universitair docent ethiek aan de Protestantse Theologische Universiteit en Lindeboom Hoogleraar ethiek van de zorg bij de Theologische Universiteit Kampen.